

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

УДК 336:33.012.61-022.51

Некрасова О.І.,
студентка 3 курсу групи 6.04.04.13.01
факультета економічної інформатики
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

На сьогоднішній день розвиток малого підприємництва в Україні є актуальним напрямом державної політики, оскільки малі підприємства є джерелом розвитку ринкової економіки, без якого вона не в силах функціонувати. Малі підприємства сприяють розвитку конкурентного ринкового середовища, наповнення споживчого ринку товарами і послугами, створенню нових робочих місць, формування широкого кола власників.

Відповідно до Господарського кодексу України до суб'єктів малого підприємництва відносяться фізичні особи, що були зареєстровані в установленому законом порядку і отримали статус підприємця, а також юридичні особи незалежно від організаційно-правової форми та форми власності [1]. Основними критеріями, що відрізняють малі підприємства від інших видів підприємств в Україні, є кількісні критерії: середньорічна чисельність працівників у звітному періоді не повинна перевищувати 50 осіб; дохід, відповідно до останніх змін в законодавстві, за звітний період не повинен перевищувати 10 мільйонів євро за середньорічним курсом НБУ.

На сучасному етапі розвиток сектору малого підприємництва в Україні протікає в умовах економічної кризи і стикається з різними проблемами, що веде до спаду і уповільненню темпів його зростання.

Однією з основних проблем функціонування сектору малого бізнесу є проблема формування фінансових ресурсів в незалежності від стадії розвитку підприємства, що проявляється у дефіциті коштів, недостатній кількості оборотних засобів, не вигідних умовах займу, недосконалості законодавчої бази. Згідно з результатами дослідження Всесвітнього

економічного форуму Україна займає 51 місце з оцінкою 2,73 бала за розміром, глибиною та доступністю фінансових ресурсів, що підтверджує актуальність обраної теми для дослідження [2].

Основним призначенням фінансових ресурсів є виконання фінансових зобов'язань, фінансування поточних витрат, а також витрат пов'язаних з розширенням виробництва, інноваційною діяльністю. У більшості випадків джерелами їх формування є власний грошовий прибуток підприємства та надходження із зовнішнього середовища.

Аналіз динаміки капітальних інвестицій по джерелам їх формування згідно з даними сайту Державної служби статистики показав, що найбільша доля фінансових ресурсів українських підприємств припадає на власні засоби підприємств. Також значну долю складають кредитні засоби, однак в починаючи з 2012 року їх доля у складі фінансових ресурсів малих року знизилась на 7,5%, що в першу чергу обумовлено невідповідністю умов надання кредиту [3].

Наведену вище статистику підтверджують офіційні данні з сайту ПАТ «Приватбанк», у якому доля кредитів, що надаються малому підприємству знизилася на 2,04% у грудні 2015 року у порівнянні з 2014 роком. Основні причини такого стану наведені на рис.1.

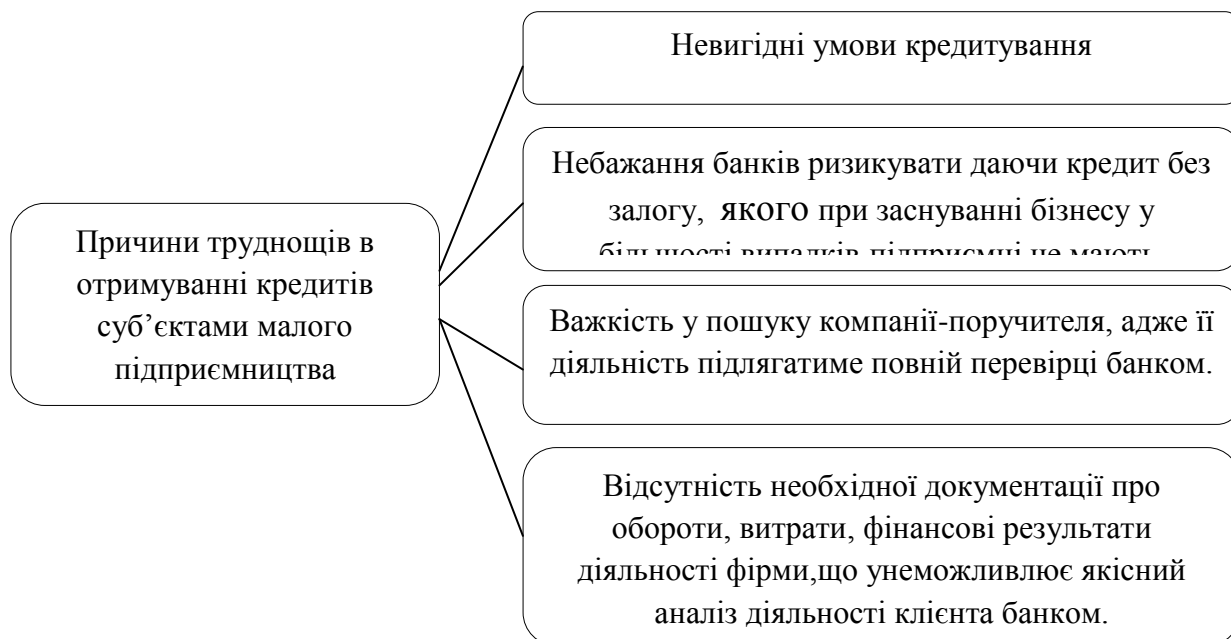

Рис. 1. Перешкоди в отриманні кредитів суб'єктами малого підприємництва

Не дивлячись на наведені вище перешкоди та нестабільну політичну ситуацію в Україні, що сприяла різкому зменшенню кількості банків, готових надати кредит на фінансування поточної діяльності та різкий зріст відсоткових ставок кредитування вже з жовтня 2015 року ситуація стабілізувалась. Згідно з даними компанії «Простобанк Консалтинг» на кінець січня 2016 року 15 банків з числа 25 лідерів ринку послуг для юридичних осіб почали пропонувати кредити на поповнення оборотних засобів. При цьому 10 банків готові кредитувати в іноземній валюті [4].

Позитивні тенденції спостерігаються в умовах кредитування, що проявляється у зниженні відсотків на надання кредитів для поповнення оборотних засобів виробництва. З рис. 2. видно, що з другого півріччя 2015 року вартість займу знизилась на 2,4-3,7% на кредити строком від 1 до 3 років. Однак навіть така вартість займу є недосягаємою для більшості представників малого бізнесу [4].

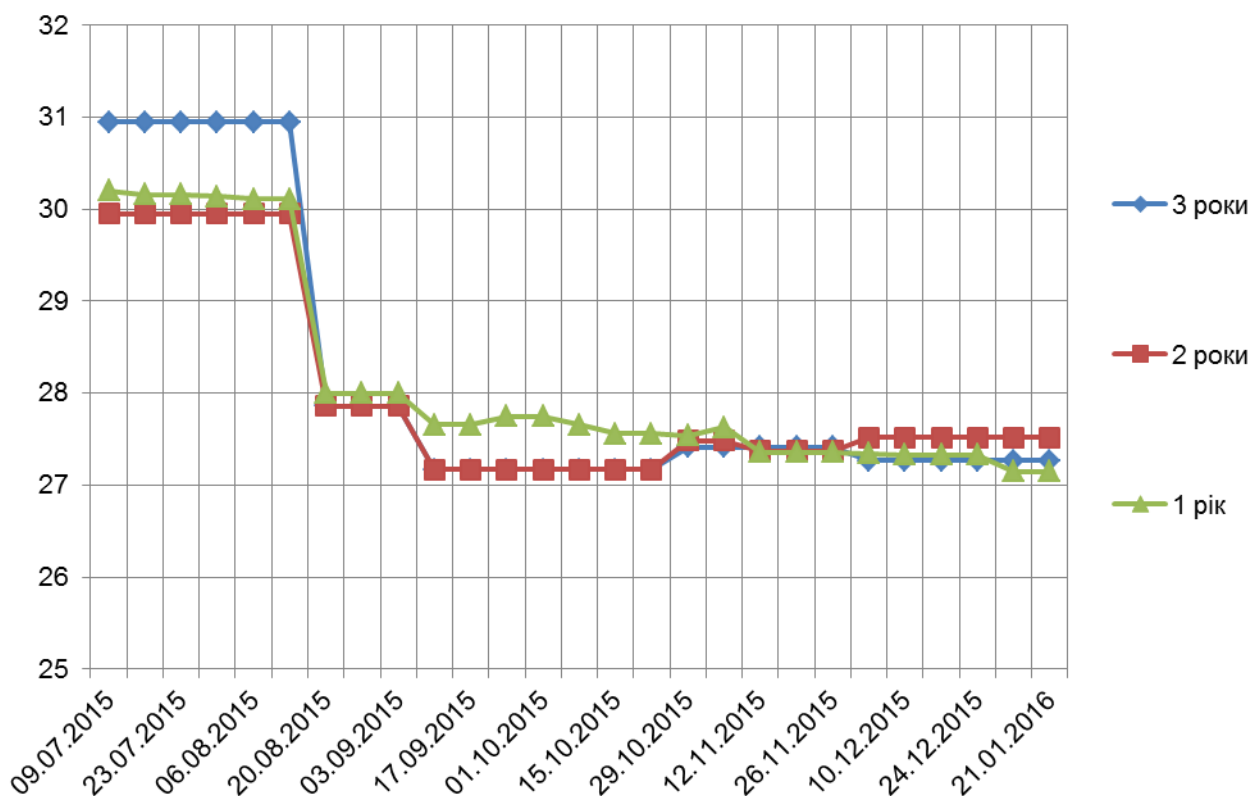

Рис. 2. Динаміка відсоткових ставок по кредитах на поповнення оборотних засобів за останні півроку

Що стосується умов, за яких українські банки готові надати кредит суб'єктам малого бізнесу на поповнення оборотних засобів, то за даними компанії «Простобанк Консалтинг» станом на 21 січня 2016 року представлені в табл. 1.

Таблиця 1

Пропозиції банків на ринку послуг для юридичних осіб по кредитах для поповнення оборотних засобів

Банк	Максимальний термін кредитування	Максимальна сума від вартості закладу	Діапазон ефективних ставок, річних
УкрСиббанк	1 рік	60%	19,67%
Райффайзен Банк Аваль	1 рік	90%	23,77%
ПроКредит Банк	2 рік	100%	23,9-24,78%
УкрЕксімбанк	1 рік	70%	24,22%
ОТП Банк	3 рік	70%	25,43%

Проблема формування фінансових ресурсів малого підприємництва значним чином обумовлена недосконалістю державної підтримки малого бізнесу, що здійснюється в різних формах і в першу чергу повинна бути спрямована на формування фінансової бази малого підприємництва. Даний напрямок діяльності держави може здійснюватися за рахунок пільг в сфері оподаткування. Перші кроки в цьому напрямку вже були здійснені шляхом впровадження спрощеної системи оподаткування для суб'єктів господарювання. Однак такий вид системи оподаткування поширюється на юридичних осіб, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 20 млн. гривень, а значить не всі суб'єкти малого підприємництва можуть скористатися перевагами даної системи.

Також можливі пільги на період становлення малого підприємства. Абсолютно очевидна необхідність в поділі податкового підходу до

підприємств різного профілю діяльності. Більш низькі ставки податків повинні застосовуватися для найбільш важливих пріоритетних галузей.

Ще одним способом формування фінансової бази для розвитку малого підприємництва в сфері оподаткування можуть послужити податкові канікули. Однак даний механізм, незважаючи на свою привабливість, несе велику кількість ризиків для держави, тому що може використовуватися для ухилення від сплати податків. Тому його впровадження вимагає ретельної розробки і обережності. Прикладом може слугувати податкова політика Франції, яка передбачає надання податкових канікул для підприємств, які вже давно функціонують на ринку малих підприємств.

Важливим кроком у здійсненні державної політики в сфері стимулювання розвитку малого підприємництва є прийняття Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 22.03.2012 р [5]. Прийняття Закону дозволило на законодавчому рівні створити рівні стартові умови в розвитку підприємницької діяльності. Серед даних напрямків слід виділити забезпечення фінансової державної підтримки малих підприємств шляхом впровадження державних програм кредитування, надання гарантій для отримання кредитів, часткової компенсації відсоткових ставок.

Таким чином, проблема формування фінансових ресурсів малих підприємств обумовлена як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Процес стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні має супроводжуватись прийняттям заходів на законодавчому рівні у сфері удосконалення державної політики регулювання малого бізнесу.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18.
2. The World Economic Forum. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.weforum.org/>.
3. Сайт державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Микитенко І. Банки поступово повертаються на ринок кредитування бізнес клієнтів [Електронний ресурс] / І. Микитенко. – Електронні данні. – Україна: Prostobiz. – 2016.

5. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 22.03.2012р. №4618 - VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. - № 3.

Науковий керівник,
к.е.н., викладач

Остапенко В.М.

Опубліковано в авторській редакції